

Inventáře a katalogy fondů sdruženého podnikového archivu
koncernu Hnědouhelné doly a briketárny, Sokolov

Fischerovy lesklouhelné doly, akc.spol.v Citicích

1875 - 1946 (1953)
I N V E N T Á Ř

Petr Beran
Sokolov 1982

I. Vývoj původce fondu

Výskyt hnědého uhlí v okolí obce Citice je znám dlouhou dobu. Již Georg Agricola (1494-1555) se ve svém díle zmiňuje o podzemních ohních v oblasti ležící mezi Sokolovem a Chlumem nad Ohří, kde docházelo ke vznícení uhelných slojí na jejich výchozu, nadložní vrstvy zeminy se při tom vypálily do červena a vznikly tzv. vypálené jíly (Erdbrand). Těmito požáry byl proslulý kopec Hannemann u Citic. V 17. století se u Citic podle Balbinova svědectví dobývala chudá železná ruda, dodávaná do železáren v nedaleké Rotavě. Těžba se udržela ještě do poloviny 19. století, kdy se rovněž objevily pokusy o dobývání kyzů.

Rozvoj dolování u Citic podnítilo až hnědé uhlí, s jehož soustavnějším rubáním se začalo kolem poloviny minulého století. Dne 31. 5. 1857 bylo bratry Tanzerovými (112 kuxů) a Sabathilovými (16 kuxů) z Pramenů u Mariánských Lázní založeno těžařstvo Vavřinec v Citicích, jehož důlní majetek zakoupil o několik let později konzul Karel Vilém Weinkauff z Drážďan.

V 50. letech těžil uhlí u Citic také sedlák a mlynář Ferdinand Fischer, po kterém byly doly později pojmenovány. Počátky jeho dolování jsou však staršího data než se dosud uvádělo, protože již v roce 1831 byl na jeho dole uveden do provozu čtyřkoňový parní stroj, vyrobený ve štáhlavském hamru. Kolem roku 1856 byl v činnosti jeho důl, dobývajících uhlí zpočátku povrchově, později hlubinně šachticemi do hloubky asi 20 metrů. Šachtice byly raženy na výchozech sloje, uhlí se dobývalo chodbicováním, vozilo se na kolečkách a na povrch bylo vytahováno vrátkem. Jeho odbyt byl zpočátku místní a později směřoval po ose až do Bavorska. V případě, že byl důl ohrožen požárem nebo důlní vodou, byl opuštěn a v blízkosti byl vyhlouben nový. Takový primitivní způsob těžby bývá označován jako selské dobývání.

V sousedství Fischerova dolu se nacházel Budinerův důl Jakub, jehož štola Gustav byla propůjčena roku 1859.

Postupně se při dobývání pronikalo do větších hloubek a tím vznikla nutnost řešit odvodňování důlních děl. Protože majitelé Fischerova dolu (příbuzní Ferdinanda Fischera) neměli dostatek prostředků k instalování nákladného vodotěžního stroje, rozhodli se svůj důl Antonín prodat. Dne 12. 2. 1875 jej s dolovými mírami Antonín, Ferdinand a Michal zakoupil majitel sousedního těžařstva Vavřinec, konzul K. V. Weinkauff. Fischerové se hodlali svého důlního podnikání zcela vzdát a proto prodali i zbytek svých dolových měr v roce 1878 majiteli realit Halbmaierovi z Mariánských Lázní, který založil 23. 1. 1878 těžařstvo Dionýs v Citicích, na kterém měl podíl sám (115 kuxů), jakýsi Doberauer (8 a 2/3 kuxu) a Anna Plasseová (4 a 1/3 kuxu). Halbmaier později vlastnil také většinu kuxů těžařstva Silvestr v Tisové.

Těžařstvo Dionýs pravděpodobně nikdy důlní činnost neprovádělo. V roce 1886 je zakoupil podnikatel Weinkauff, spojil se svým dolem Antonín a těžařstvem Vavřinec, takže vzniklo těžařstvo zvané Dionýs-Vavřinec. V roce 1900 vlastnil jeho 72 kuxů Karel Vilém Weinkauff, 43 kuxů Arno Urban z Jeny a 13 kuxů Vilém van Nes z Freiburgu/Breisgau. Další dolové míry byly zakoupeny od hraběte Nostitze a v letech 1898 a 1908 bylo provedeno

nové určení hranice se sousedním Citicko-habartovským těžářstvem, takže důlní majetek těžářstva Dionýs-Vavřinec dosáhl posléze 23 dolových měr.

K. V. Weinkauff rozšiřoval provoz dolu rozsáhlými investicemi. Již v roce 1875 pořídil táhlové parní čerpadlo a vybudoval kotelnu a v roce 1877 i třídírnu. Velký význam pro rozvoj dolu mělo jeho spojení vlečkou s nově vybudovanou Buštěhradskou dráhou. V druhé polovině 70. let byly zavedeny důlní vozíky tažené koňmi. V 80. letech se rozvíjelo dobývání anežské sloje, mocné 6 až 4 m, do hloubky 100 m. Uhlí mělo výhřevnost 4 800 - 5 000 kcal. V té době byly v provozu dvě částečně vyzděné štoly, v nichž byl instalován parní těžní vrátek, dodaný firmou Breitfeld & Daněk, který měl výkon 20 HP. Počátkem 20. století se koňská doprava nahradila malou lanovkou. Odvodňování dolu zabezpečovalo jedno parní čerpadlo o výkonu 4 m³ vody/min a jedno čerpadlo na stlačený vzduch o výkonu 1 m³ vody/min.

Na přelomu století se uhelné zásoby anežské sloje blížily vyrubání, proto bylo rozhodnuto začít dobývat spodní sloj Josef, mocnou 4 m, obsahující uhlí o výhřevnosti 4 500 až 4 800 kcal. V letech 1900-1902 byla vyražena těžní štola Josef, vyzděná železnou výztuží, k níž přibyla vodní a větrná štola (1902-1903). Dopravu uhlí obstarávala lanovka, poháněná ležatým parním strojem o výkonu 120 HP, který současně uváděl do pohybu i menší lanovku, instalovanou ve štole Anežka. Uvedení nové lanovky do provozu bylo spojeno s řadou obtíží, neboť lanovka musela překonat mnoho zatáček a příkré stoupání.

S těžbou uhlí z anežské a josefské sloje souviselo vybudování nové moderní třídírny, postavené v letech 1902-1903. Její zařízení o kapacitě 800 tun uhlí za směnu dodala firma Breitfeld & Daněk. Třídírna byla prvním zařízením svého druhu v revíru, neboť se v ní uhlí, vytríděné na roštích typu Distel-Susky a nátržných sítích typu Seltner automaticky dodávalo přes zásobníky pomocí pasů přímo do vagónů.

Při modernizaci kotelny byly v ní instalovány tři kotle typu Meunier o výhřevné ploše 150 m², vyrobené Škodovkou, které byly v roce 1907 doplněny o další kotel o stejné kapacitě, dodaný firmou Breitfeld & Daněk. Kromě toho byl v kotelně zaveden v roce 1906 ještě předeřhřivač páry o ploše 90 m². Elektrický pohon dolu byl zaveden roku 1909, kdy byla instalována parní turbína s generátorem (250 kW, 525 V), vyrobená První brněnskou strojářskou společností. Později vypomáhala při výrobě elektrické energie i lokomobil z roku 1914, pohánějící generátor (400 kW, 100 V), od firmy AEG. Důl byl současně napojen na elektrickou síť sousedního Citicko-habartovského těžářstva. Těžba dolu byla poměrně vysoká. V roce 1895 se vyrubalo 142 000 t, v roce 1900 147 618 t, o rok později 136 391 t a v roce 1902 vytěžilo 289 dělníků 144 594 t uhlí. Plně dvě třetiny vyrubaného množství byly určeny na vývoz, protože se jednalo o kvalitní anežské uhlí.

Důlní provoz ohrožovala v době povodní řeka Ohře, protékající v blízkosti dolu. Během velké povodně v roce 1882 nastal sesuv svahu kopce u dolu, který naštěstí škodu nezpůsobil. Nebezpečí zátop omazila provedené regulace řeky Ohře počátkem 20. století, ač jí zcela nezabránila. Za velké povodně v roce 1909, způsobené nahromaděnými ledovými krami, které ucpaly řečiště, nastala pohroma. Voda pronikla propustným nadložím do hlubiny Anežka a zcela ji zatopila, i když velké parní čerpadlo dokázalo pracovat pod vodou pět dní. Josefské štola zatopena nebyla, poněvadž ústí štoly leželo výše a voda z anežské štoly do ní pevným mezilozím nepronikla. Vedení firmy se snažilo obnovit v co nejkratší době provoz v anežské sloji, jejíž uhlí bylo cennější, a proto vpustilo vodu do spodní štoly Josef. Obnovit provoz v hlubině Anežka se podařilo již za tři týdny, zatímco odstraňování následků ničivé povodně ve štole Josef trvalo tři čtvrtě roku, jelikož nastaly potíže při jejím odvodňování, neboť písek čerpaný současně s důlní vodou ničil čerpadla.

Povodeň z roku 1913 způsobila částečné zatopení hlubiny Anežka a značné škody napáchala povodeň v roce 1920, kdy Josefské štola byla zatopena od října tohoto roku až do března 1921 a aby mohla být uvedena vůbec do provozu, bylo zapotřebí instalovat nové bronzové čerpadlo, které odolávalo působení škodlivé důlní vody.

Po těchto neblahých zkušenostech byly na povrchu vybudovány ochranné hráze proti velké vodě a instalováno velké čerpadlo, které mělo čelit dalším zátopám. Tato opatření byla pravděpodobně účinná, neboť se později žádné podobné havárie neuvádějí.

Za zmínku stojí, že v letech 1907 a 1909 nastaly v Josefské štole velké požáry a že se v ní během první světové války dobýval také pyrit.

V druhé polovině 19. století vzniklo v sokolovském revíru organizované dělnické hnutí. Jeho vývoj na Fischerově dolé byl poněkud složitý. Udává se, že K. V. Weinkauff prováděl zvláštní mzdovou politiku, když prý platil horníkům trochu vyšší částku, než činil obvyklý revírní mzdový průměr. Ve sporných případech postupoval vůči hornictvu stejně tvrdě jako ostatní majitelé dolů, jak dokládá zajímavý případ z roku 1893. Tehdy pracoval na dole devatenáctiletý horník Antonín Ballý, který si stěžoval na pracovní podmínky svého pracoviště a byl propuštěn. Poté napsal některý havíř stížnost na předmětný postup Báňskému hejmanství v Praze, v níž požadoval zrušit výpověď ze zaměstnání A. Ballého. Záležitost skončila tím, že z napsání dopisu byl obviněn horník August Prokisch, který byl označen za "socialistického agitátora" a jako pisatel dopisu s "urážlivým obsahem" byl rozsudkem okresního soudu v Sokolově č. 5079 z 13. října 1893 odsouzen k třem týdnům vězení a k úhradě soudních výloh.

V dubnu 1894 propukla revírní stávka, ke které se dne 16. 4. osazenstvo dolu připojilo, ale koncem měsíce v něm a v sousedním dole Felicián začalo pracovat 40 stávkokazů. 27. dubna se v lesíku u Liskové shromáždilo asi 300 stávkujících horníků, kteří požadovali, aby stávkokazi odešli z práce. Shromáždění bylo rozehnáno četnictvem. Následujícího dne se aktivity chopily hornické ženy a v lese u dolu Felicián napadly manželky stávkokazů, které jim nesly oběd. Koncem dubna se stávka začala drobit.

Dne 3. května 1894 se v blízkosti Fischerova dolu odehrál krvavý masakr, když četnictvo zahájilo střelbu do průvodu stávkujících horníků. Tato stávka je zvána Citickou.

Další mocný revírní stávkový boj počátkem roku 1900 ne-nalezl na dole větší ohlas.

Důležitým přelomem ve vývoji těžářstva Dionýs-Vavřinec byla jeho přeměna ve společnost s ručením omezeným, ke které došlo 6. prosince 1911. Nový název firmy zněl Fischerovy lesklouhelné doly, spol. s r.o. (Fischer's Glanzkohlenzeche G.m.b.H.) v Citicích. Hodnota jejího základního kapitálu činila 1 408 536,42 K. Podíly společnosti vlastnili dědici konzula K. V. Weinkauffa Pavel Albrecht, Ferdinand Vilém a dr. Hans Adolf Weinkauffovi, Arno Urban a Vilém van Nes. Ředitelem firmy byl Pavel Albrecht Weinkauff. V roce 1913 se místo A. Urbana uvádí jako spolumajitelka firmy manželka P.A. Weinkauffa Jana Weinkauffová. Během první světové války (1915) odstoupil svůj podíl Weinkauffovým také Vilém van Nes. Po vzniku samostatného Československa odstoupili své podíly Ferdinand Vilém a dr. Hans Adolf Weinkauffovi manželům Pavlu Albrechtu a Janě Weinkauffovým a Ondřeji Köhlerovi (r. 1919). Po smrti P. A. Weinkauffa (+ 4. 1. 1922) zdědila jeho podíl rodina. Téhož roku prodal O. Köhler větší část své účasti na společnosti nizozemské firmě Naamlooze Vennootschap Maatschappij tot Exploitatie van Groeven en Mynen v Leyden. Novým ředitelem firmy se stal Karel Weinkauff.

Uhelné zásoby slojí Anežka a Josef se postupně zmenšovaly a v náhradu za ně byla roku 1921 otevřena zatím nedotčená slojí Antonín, mocná 20 až 25 metrů, jejíž uhlí mělo výhřevnost 3 800 - 4 000 kcal. Později ve 30. letech se v ní soustředil veškerý důlní provoz společnosti. Na rozhraní slojí Antonín a Anežka vznikaly často požáry, neboť obě sloje byly odděleny jen slabým meziložím a vliv mělo i porušení sloje Antonín vlivem předcházející důlní činnosti. Nová štola Antonín byla v délce 204 m důkladně vyzděna, ale byla vyražena pod příkrým spádem, který musel být později upraven. Byla v ní instalována lanovka poháněná elektromotorem o výkonu 54 HP. V mocné antonínské slojí se počátkem 20. let zkoušely nové dobývací metody. Pokus o dobývání dle zkušeností ze severočeského hnědouhelného revíru se ukázal neúspěšným a proto se zavedla metoda "rozšiřo-

jeví se posléze slojí, naposledy v roce 1921 byla v této slojí
na provozový nasazení tzv. těžních zosobů a odřezových štolů.

vání porubu". Byly prováděny rovněž pokusy o komorování na zával s použitím střeliva a tento způsob později převládl. V dole byly zavedeny bezpečnostní elektrické důlní lampy, šramačky a již tehdy se projevil snahy o zavedení nakládacích a dobovacích strojů. Nová otvírka si vyžádala velkých nákladů, které byly částečně hrazeny půjčkou 1,5 mil. Kč, poskytnutou firmě roku 1922 sokolovskou spořitelnou a záložnou. Půjčka byla celá uhrazena do 31. 12. 1931, z velké části pozdějším novým majitelem dolu.

Ve 20. letech byl v kotelně uveden do provozu další kotel typu Wilcox-Babcock (r. 1925) o výhřevné ploše 150 m², vyrobený První brněnskou strojirenskou společností. V roce 1923 byla vybudována nová třídírna, vybavená kyvadlovým nářezným sítem o ploše 3,9 m² a stará třídírna byla vybavena automatickým výklopníkem (r. 1925). V druhé polovině 20. let se majitelé dolu zabývali myšlenkou prodat důl a proto se nevěnovala taková pozornost hospodárnému dobývání uhelné substance. Těžba ve 20. letech dosáhla maximální výše v roce 1924, ve kterém 320 horníků vyrubalo 163 357 t uhlí. Funkci závodního vykonával ing. August Röhl.

V polovině 20. let byla společnost zakcionována. Zřízení nové firmy povolilo ministerstvo vnitra pod č.j. 86 101/1925/17 dne 21. 12. 1925 ve shodě s ministerstvy veřejných prací, obchodu a financí. Ustavující valná hromada akcionářů společnosti Fischerovy lesklouhelné doly, akc. spol. v Citicích se konala dne 28. prosince 1925. Na této valné hromadě byly přijaty nové stanovy společnosti, jejíž akciový kapitál byl stanoven na 1,2 mil. Kč (6 000 akcií po 200.-- Kč). Správní rada společnosti se dle stanov skládala ze 3 až 8 členů, které tvořili Jana Weinkauffová, Karel Weinkauff, dr. ing. František Pavlišta a Ondřej Köhler. Ředitelem firmy zůstal Karel Weinkauff.

Majitelé dolu uskutečnili svůj úmysl, týkající se prodeje dolu a tento zakoupili dne 15. června 1929 pražští Petschkové, kteří jej začlenili do vytvořeného koncernu firmy Dolové a průmyslové závody, dříve Jan Dav. Starck v Dolním Rychnově. Prodej uhlí z Fischerova dolu převzala Ústecká monténní společnost s r. o. & Co. v Ústí nad Labem. Do vedení společnosti Fischerovy doly se dostali vedoucí činitelé Dolových a průmyslových závodů ing. Fridrich Scherb, Josef Langer, dr. Rudolf Bäcker, dr. Alfréd Mandelík, ing. Max Wähler. Funkci ředitele firmy zastávali ing. Viktor Basse a ing. Viktor Tomas. Na valné hromadě akcionářů společnosti, konané 4. 11. 1929, bylo její sídlo přeloženo do Dolního Rychnova.

V 30. letech byly sloje Anežka a Josef v podstatě již vyrubány a těžba se provozovala v antonínské sloji komorováním na zával se základnou asi 150 m². Při dobývání se sloj nejprve rozdělila na dvě lávky a naposled se rubala lávka třetí, sahající k podloží sloje. Nakládání i doprava byly z velké míry mechanizovány nasazením tzv. kachních zobáků a nářezných žlabů,

využíval se dopravníkový pás dlouhý 250 m a několik důlních lanovek. K ražení chodeb se používalo šramacích strojů. Těžba nebyla počátkem 30. let příliš vysoká - r. 1931 činila 89 054 t při stavu 122 dělníků - avšak výkon dosahovaný na dole stoupl (r. 1931 3,20 t uhlí na hlavu a směnu). Do roku 1933 těžba stoupala, poté vykazovala klesající tendenci.

Ve funkci závodního dołu se od roku 1930 uvádí ing. Oskar Dittrich, od roku 1932 ing. Jaroslav Jílek a od roku 1935 ing. Rudolf Fükert, který přešel do Citic z dołu Kateřina v Lipnici.

V roce 1938 nastaly v postavení společnosti závažné změny, poněvadž Petschkové likvidovali před hrozbou fašismu svůj důlní majetek v Československu. Poté, co byla Ústecká montánní společnost s r.o. & Co. v Ústí nad Labem prodána spolu s Petschkovským důlním majetkem v severních Čechách v červenci 1938 Živnobance, převzala velkoobchod s uhlím koncernu Dolové a průmyslové závody od 1. srpna 1938 nově oživené Falknovsko-chebské důlní společnost. Petschkové vyvezli 20. 9. 1938 všech 6 000 akcií Fischerových lesklouhelných dolů, spolu s akciemi Dolových a průmyslových závodů, částí akcií Falknovsko-chebské důlní společnosti a dalšími do Velké Británie, kde je následujícího dne prodali bez povolení Národní banky v Praze skupině anglických podnikatelů, reprezentovanou Leonhardem Ingramsem. Povolení k prodeji akcií bylo vydáno pražskou Národní bankou až dne 9. 11. 1938. V březnu 1939 zakoupila akcie společnosti londýnská firma London Merchant Securities Ltd., takže právními vlastníky Fischerových lesklouhelných dolů se stali angličtí akcionéři.

Po Mnichovu odstoupili z funkce členové došavadní správní rady a 10. 11. 1938 byl předběžným komisařským vedoucím firmy jmenován Okresním hejtmanstvím v Sokolově rozhodnutím č.j. 605 ing. Max Wähler, jehož správa byla poté zrušena nařizením vládního presidenta v Karlových Varech č.j. 623/39 z 6. 3. 1939. Na XII. valné hromadě akcionářů společnosti, konané 20. 1. 1940 v Dolním Rychnově, byly stanovy podniku přizpůsobeny německému akciovému zákonu. Hodnota akciového kapitálu firmy byla stanovena na 1,2 mil. RM (6 000 akcií po 200,- RM). Za členy dozorčí rady byli zvoleni berlínští advokáti Fritz Ludwig a Roland Risse, ing. Max Wähler z Dolního Rychnova, Robert Gregor z Ústí nad Labem, dr. Hans Rotky z Liberce a známý Heinz Ansmann z Berlína. Prokura byla svěřena Richardu Schmidtovi ze Sokolova. Členy představenstva firmy se stali dr. Walter Bauer z Berlína a dr. ing. Ernst Mosch z Dolního Rychnova.

Proti majetku cizích společností postupovaly nacistické úřady v zahraničně-politických souvislostech. Fischerovy lesklouhelné doly byly společně s Dolovými a průmyslovými závody prohlášeny výnosem Vrchního zemského soudu v Litoměřicích č.j. VU 7/40 ze dne 7. 8. 1940 za nepřátelský majetek

a tentýž orgán jmenoval dne 10. srpna 1940 pod č.j. 14/40 správcem firmy dr. Hanse Roberta Priebse z Ústí nad Labem. V následujícím roce zrušil jeho správu říšský ministr hospodářství rozhodnutím č.j. III WOS/21 758/41 ze dne 11. listopadu 1941 a na základě nově objevených skutečností prohlásil Fischerovy doly spolu s koncernem Dolové a průmyslové závody za "židovský" majetek a nařídil jeho tzv. arizaci. Za správce firmy (Treuhänder) byl ustanoven dr. Fritz Rittstieg z Berlína a za správce k prozatímnímu vedení provozu byl jmenován dr. Hans Neuwirth z Prahy. Poté fúzovaly Fischerovy doly smlouvou z 12./13. listopadu 1941 s Dolovými a průmyslovými závody.

Těžba dolu vykazovala za okupace stoupající tendenci, z počátečních 122 904 t v roce 1939 vzrostla na 249 621 t uhlí v roce 1944. Stav osazenstva dolu činil v roce 1939 102 dělníků a v roce 1944 311 dělníků. Za okupace byli na dole nasazeni i váleční zajatci (r. 1942 28 osob, r. 1943 27 osob a r. 1944 již 59 osob).

Po osvobození Československa byl důl v rámci Dolových a průmyslových závodů znárodněn a v roce 1946 začleněn do nově vzniklého národního podniku Falknovské hnědouhelné doly, později Hnědouhelné doly a briketárny, národní podnik, Sokolov. Dne 29. června 1947 byl přejmenován na pamět vyhlazení Lidic na důl Lidice, který byl v provozu až do roku 1958.

Literatura: A. Gross, Sokolovský revír II-IV. Strojopis. Knihovna sdruženého podnikového archivu č. 112

Nejstarší motory v kraji

In: Příloha Pravdy č. 9 z 28. 2. 1981

Die Mineralkohlen Österreichs, Wien 1903, s. 361-362

V. Němec, V. Šretr, Citická stávka, Sokolov 1964 s. 16, 24-26, 29-30

J. Peters, Uhlí v ČSR, Praha 1920-1936

Tabulka těžby, stavu osazenstva a dosažených výkonů na Fischerevě dole

Rok	Těžba v t	Počet horníků	dozorců	Výkon 1 horníka za směnu v t
1913	210 059	345	10	2,15
1914	184 817	300	10	2,32
1915	1 79 421	277	9	2,16
1916	188 442	288	9	2,19
1917	168 662	346	9	1,76
1918	141 425	343	10	1,56
1919	130 914	362	10	1,46
1920	114 070	353	10	1,32
1921	139 028	320	10	1,47
1922	147 184	330	11	1,69
1923	145 769	330	13	1,72
1924	163 357	320	13	1,78
1925	151 631	299	13	1,83
1926	120 110	262	14	1,81
1927	119 490	203	9	2,13
1928	144 049	206	8	2,47
1929	130 714	166	9	-
1930	102 944	135	9	3,03
1931	89 054	122	8	3,20
1932	98 134	142	7	3,02
1933	113 464	132	7	3,25
1934	104 182	117	8	3,01
1935	66 854	-	-	-
1937	87 088	101	-	-
1938	86 223	101	-	-
1939	122 904	102	-	-
1940	141 893	127	-	-
1941	199 723	196	-	-
1942	238 052	234 (z toho 28 válečných zajatců)		
1943	242 856	273 (z toho 27 válečných zajatců)		
1944	249 621	311 (z toho 59 válečných zajatců)		

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond pochází z písemností Fischerových lesklouhelných dolů, které byly po fúzi s Dolovými a průmyslovými závody začleněny mezi písemnosti této společnosti. Po znárodnění byly složeny ve spisovně Falknovských hnědouhelných dolů n.p., resp. Hnědouhelných dolů a briketáren n.p. Sokolov v Dolním Rychnově. Počátkem 50. let (asi r. 1950) byla část fondu spolu s dalšími písemnostmi ze spisovny Hnědouhelných dolů a briketáren n.p. převezena do Ústředního báňského archivu v Praze, kde písemnosti obdržely značku S I, II, IV ... Po vrácení písemností (před rokem nebo v roce 1958) byly písemnosti fondu přiděleny od ostatních, doplněny o materiál získaný ze zastaveného dolu Lidice (značka PS ...), vzniklý do znárodnění. O písemnosti nalezené vedoucím archivářem dne 14.8.1981 v objektu bývalého dolu Lidice. Většina ostatních spisových náček vznikla pravděpodobně při pořádacích pracích v 60. letech ve sdruženém podnikovém archivu. Fond byl převzat dne 1.7.1961 o výše uvedeného archivu.

III. Archivní charakteristika fondu

Písemnosti fondu vznikly v letech 1875-1953, jsou členěny z 97 inventárních jednotek uložených v 19 kartonech + 26 knih. Stav fondu je dobrý a poměrně obsáhlý. Spisy byly původně uloženy ve složkách dle obsahu. Při pořádku byly rozčleněny do šesti skupin dle umělého pořádacího principu: I. Vedení a správa, II. Zaměstnanci, III. Účetnictví a výkaznictví, IV. Výroba, V. Technická dokumentace a) důlně měřická dokumentace, b) stavební dokumentace. Ve fondu jsou začleněny také písemnosti závodního hasičského sboru při Fischerově dole nepatrný zbytek písemností závodní rady z let 1920-1937, resp. týkající se její činnosti. Mnoho písemností o dole z doby po fúzi je uloženo ve fondu jeho právního nástupce. Z doby po znárodnění se ve fondu vyskytují jen některé spisy, ostatní materiál je uložen ve fondu Důl Lidice v Citicích, který se nachází ve sdruženém podnikovém archivu.

V. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond obsahuje právní písemnosti společnosti, materiál jejím hospodaření, stavební a důlně měřickou dokumentaci atd. Je důležitý pro studium vývoje sokolovského revíru mimo jiné z hlediska začlenění firmy do koncernu Dolových a průmyslových závodů.

Záznam o vypracování inventáře

Fond uspořádal a prozatímní inventární seznam vyhotovil v roce 1963, doplněný r. 1965 PhDr. Alexander Gross a v roce 1982 vypracoval k němu po přepracování inventáře ve sdruženém podnikovém archivu Petr Beran.

B. dubna 1982

generální archiv
SOKOLOV

Fischerovy lesklouhelné
doly, akc. spol.
v Citicích

I N V E N T Á Ř

Inv. číslo	Sign.	Věc : obsah	Časový rozsah	Pořad. Č. kart.
<u>I. Vedení a správa</u>				
1		Článek ing. Pilka, Vznik dolu Fischer s vylíčením jeho dobývacích poměrů, strojopis s 19 obrazovými přílohami	1932	1
2	S IV 211	Stanovy společnosti a jejich změny	1911-1939	
3		Obchodní rejstřík firmy	1919-1945	
4		Protokol ze shromáždění těžařů těžarstva Dionýs-Vavřinec	1900	
5	S I 147-158	Protokoly z jednání valných hromad akcionářů s přílohami	1927-1940	
6	S I 159	Výroční zprávy společnosti za léta 1929-1940	1930-1941	
7		Protokoly ze schůzí správní rady	1926-1940	2
8		Plné moci pro ředitele Pavla Albrechta a Karla Weinkauffa	1898-1929	
9		Podílnictví a kapitálové vklady na jašení společnosti	1915-1923, 1927	
10	S II 57, 15 i	Převzetí akcií společnosti bankovním domem Petschek a spol. v Praze	1929-1932	
11	F/C 5	Arizace firmy a její fúze s Dolo- vými a průmyslovými závody	1940-1942	
12		Koupě dolu Antonín K.V. Weinkauffem, výtahy z horní knihy o dolech, příp. dolových mírách Vavřinec, Antonín, Dionýs aj. u Citic	1875, 1929, 1932	
13	PS 151	Výtahy z horní knihy, k.ú. Tisová, týkající se dolů Silvestr, Anna, Amalie, Josef, Antonín, Jiří a Anežka v Dolním Rychnově s mapami dolových měř (opisy aktů od r. 1850)	1936	
14		Seznam dolových měř	1933	

15	95 PR I 37-S, Sml.2-2- 1-3	Smlouvy o koupi, prodeji a výměně nemovitostí hlavně pozemků: 1-Citice 2-Lísková 3-Lužec (osada obce Fojtov, okr. Karlovy Vary) 4-Sokolov 5-Tisová	1898-1941 1884-1929 1916,1918 1898-1927 1906,1922	3 4
16	PS 167	Odškodnění pozemků ve prospěch Citicko-habartovského těžarstva	1897,1930	5
17	PS 351	Náhrada důlních škod F.Traixlerovi a J.Ulspergerovi z Lískové a Ci- tic	1899	
18	S II 56	Výměna pozemků s Dolovými a prů- myslovými závody	1927-1928	
19	PS 390	Vedení telefonní linky přes pozem- ky E.Hackla a E.Stoidnera z Citic	1929	
20	PS 392	Výměna pozemků s Ant.Starkem z Citic	1932-1933	
21	PS 411, 413	Výpisy z pozemkových knih k.ú. Citice, Bukovany, Lísková	1932-1938	
22	PS 326	Ocenění pozemků patřících firmě se stavbami na nich stojícími	1938-1946	
23	F.Pr.1- R 4/7	Výměna pozemků s manželou Brandlo- vými z Citic čp.29 v k.ú.Sokolov a Citice	1939-1943	
24	PS 236	Seznamy poddolovaných pozemkových parcel	1939-1946	
25	F.Pr. 4-I/2	Sleva nájemného z pozemků v sou- vislosti se škodami na ovocných stromech pro R.Brandla z Citic čp.80	1940	
26	PS 481	Seznam pozemků v obci Citice	1944	
27	PS 154, 389	Exekuční dražby domů čp.22(hosti- nec "U slunce"),26,142,164 a 166 v Citicích	1936-1938	
28	F/C 18	Stavební půjčky firmy občanům z Citic, Tisové a Sokolova	1924-1945	
29		Obchodní korespondence firmy	1875-1883	6

- 30 WLS I/12 Závodní protiletectká obrana 1939-1944 7
- 31 Sml.2-2-3 Spisový materiál závodního hasičského sboru Citice s jeho stanovami 1892-1938
- 32 Zápisy z jednání závodního hasičského sboru 1927-1938

II. Zaměstnanci

- 33 Vyúčtování mezd a příspěvků do bratrské pokladny, císařského jubilejního fondu, penzijního a správního fondu (do r.1910 vyúčtování jednotlivců, poté jen souhrnně po měsících) 1900-1929 kniha č
- 34 Kniha osazenstva dolu . 1905-1912 kniha č
- 35 " 1910-1931 kniha č
- 36 Index ke knize osazenstva 1929-1940 kniha č
- 37 Kniha úrazů 1920-1946 kniha č
- 38 Stížnost propuštěného horníka A.Steinwitze z Nového Kostela 1880 7
- 39 F.Pr.-3 Mzdový přídavek ke služebním letům vrchního raziče F.Schimmera z Tisové *o mady horníka* 1938-1940
- 40 S I 160 Materiál o závodní radě: volba jejích členů, podíly na zisku a korespondence 1920-1937

III. Účetnictví a výkaznictví

- 41 Zlonek účetní knihy (3 listy) (1880)

42	Hlavní kniha	1921-1924	kniha č.6
43	"	1925-1929	kniha č.7
44	"	1929	kniha č.8
45	"	1930	kniha č.9
46	"	1931	kniha č.10
47	"	1932	kniha č.11
48	"	1933	kniha č.12
49	"	1934, 1935	kniha č. 27, 28
50	"	1936	kniha č.13
51	"	1937	kniha č. 29
52	"	1938	kniha č.14
53	"	1939	kniha č.15
54	"	1940	kniha č.16
55	"	1941	kniha č.17
56	Účetní deník	1929	kniha č.18
57	"	1930	kniha č.19
58	"	1931	kniha č.20
59	"	1932	kniha č. 30
60	"	1933	kniha č.21
61	"	1934	kniha č.22
62	"	1935, 1936	kniha č. 31, 32
63	"	1937	kniha č.23
64	"	1938	kniha č.24
65	"	1939	kniha č.25
66	"	1940	kniha č.26
67	Účet (palmáre a výdaje) právníka V. van Nese v Citicích	1883	8
68	S II 61, 68, 69	Bilance podniku a jejich kontrola	1927-1940
69	S II 68	Restabilizační bilance	1927-1935
70	PS 383	Provozní výsledky	1919-1927 9
71	S II 58, 60, 62, 66, 68, 93	Provozní účty (neúplné)	1929-1939

68	S II 59, Srovnání provozních účtů s hrubou bilancí	1932, 1935, 1936	9
69	S II 65, Měsíční vyúčtování provozního výnosu	1935, 1936, 1940	10
70	S II 67 Odsouhlasení nákladů	1936-1938	
71	FU-St.22 Poplatkový ekvivalent VIII.-IX. decennium	1920-1937	
72	S II 68 Uhelná daň, vlečkové poplatky a podklady k výpočtu odvodu daní	1925-1929	
73	FU-St.23 Výdělková daň	1928-1935	11

IV. Výroba

74	Evidence výdeje materiálu (7.2.-16.7.)	188D-1881	12
75	Zkoušky a rozboru uhlí s vrtným profilem a mapkami	1935	
76	Lesní hospodářský plán na léta	1935-1944	

V. Technická dokumentace

a) důlně měřická dokumentace

77	PS 145 Zaměřování úhlů na dolech Fischer v Citicích a Anežka v Lískové	1888-1905, 1906-1929	12
78	PS 381 Obnovování a změny ochranných pílů, hranic a služebností, smlouvy o těžbě na hranici s Citicko-habartovským těžářstvem a seznamy pozemků v dolovém poli	1892-1942	

79	F/C 8	Dobývací smlouva s Robertem Reinholdem	1899	12
80	F/C 6,9	Dobývání na společné hranici s Dolovými a průmyslovými závody	1911-1916	
81		Sbírka listin, map aj. dokumentů o poloze a vývoji dolového pole Fischerova dolu od J. Muziczky z Karlových Varů (2 ks)	1919	
82	MW 13, FZ XVI, PS 332	Zpráva o průběhu obnovy hranice dolového pole Fischerova dolu od J. Muziczky (2 ks)	1920	13
83	PS 166	Způsob dobývání sloje Antonín	1922-1924	
84	PS 465	Dální mapy sloje Antonín, mapy a plány dolu, dolových měř a vrtů	1928-1950	
85	PS 305	Plánování těžby slojí dolu	1932	
86	S II 68 PS 71, 312, 315, 382, 401	Výrubnost slojí s náčrtky situace	1935-1943, 1945	
87	PS 72	Nivelace dolu-koordináty (15 sešitů)	1937-1953	14
		b) stavební dokumentace		
88		Stavební a užívací povolení	1887-1939	15
89	F/C 17	Stavební spisy firmy s příloženými seznamy	1888-1929, 1930-1937 1938-1940	16 17
90	F/C 16-1	Stavební spisy provozních budov a zařízení	1888-1931	
91		Situační plány dolu a jeho provozních a obytných budov	1920-1932	18
92		Plánky drticího zařízení, mostu a zásobníku k projektu nové štoly, světlotiskové kopie, 10 ks	1941-1942	

3	F/C 19	Vlečkové a železniční spisy	1882-1936	18
4		Vlečkové spisy hlavně smlouvy	1900-1938	19
5		Kubатурní tabulka výkopu zeminy při plánované přeložce cesty u dolu	1901	
6		Technická zpráva o plánované rekonstrukci silnice Dolní Rychnov-Chlum nad Ohří	1937	
7	F.Pr.2	Řízení o částečné přeložce sil- nice Lísková-Bukovany	1938-1941	

Základní údaje o fondu a jeho inventáři

Název fondu: Fischerovy lesklouhelné doly,
akc.spol.v Citicích

Značka fondu: Fischer Citice

Časový rozsah fondu: 1875 - 1946 (1953)

Počet inventárních jednotek: 97

Počet evidenčních jednotek: ⁵¹ 45 (19 kartonů, ³² 26 knih)

Rozsah fondu v bm: 2,70

Místo uložení fondu: Sdružený podnikový archiv kon-
cernu Hnědouhelné doly a brike-
tárny Sokolov

Stav ke dni: 1.4.1982 18.5.1988

Fond uspořádal: PhDr. Alexander Gross

Inventář sestavil: PhDr. Alexander Gross, Petr Beran

Úvod napsal: Petr Beran

Počet stran: 17

Počet exemplářů: 4

Pomůcku přepsal: Petr Beran

Pomůcku schválil:

A. Vladimír Bystrý, č.l. 22.10.1988
pod č.j.: Sou - 1355/61 - 42